

Read the Country Side Codes at www.naturalresources.wales/countryside-codes

- Be safe, plan ahead and follow any signs
- Please take your litter home or use public waste bins
- Keep dogs under close control and in sight
- Leave gates and property as you find them
- Protect animals and plants. Do not feed livestock
- Respect other people sharing the space

Respect - Protect - Enjoy

Follow the advice in the Country Side Codes to get the most out of your visit.

Country Side Code

Darlunwch y Codau Cefn Gwlad yn www.cyfoethnaturiolcymru.gov.uk/codau-cefn-gwlad

- Byddwch yn ddiogel, cynllunwch o flaen neu defnyddiwch ffiniau gwastrefi cyhoeddus
- Gadewch glwydi ac eiddo fel rydych chi'n eu canfod
- Gwarchodwch bianhigion ac anifeiliaid. Peidiwch â reolethu dynn
- Cadwch eich ci dan arwyddion llaw a dilynwch unrhyw gwestrefi cyhoeddus
- Ewch â'ch sbwriel gartref neu defnyddiwch ffiniau gwastrefi cyhoeddus

Parchwch - Gwarchodwch - Mwynhewch

Dilynwch cyngor yn y Codau Cefn Gwlad i fanteisio'n llawn ar eich ymweliad:

Cod Cefn Gwlad

Gwybodaeth lleol Local information

Parc Gwledig Tŷ Mawr | Tŷ Mawr Country Park
01978 822780

Canolfan Ymwelwyr Basn Trefor | Trevor Basin Visitor Centre
01978 822912

AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy
www.ahnebryniauclwydadyffryndyfrdwy.org.uk
Clwydian Range and Dee Valley AONB
www.clwydianrangeanddeevalley.org.uk
01824 712757

Ein Tirlun Darluniadwy | Our Picturesque Landscape
ein.tirlun.darluniadwy@sirddinbych.gov.uk
our.picturesque.landscape@denbighshire.gov.uk
01824 712757

Gwybodaeth teithio Travel information

Mae'r gorsafoedd ar lwybrau bws 2, 2C, 5, T3 o fewn pellter cerdded.

Gellir talu i barcio ym Maes Parcio Dyfrbont Pontcysyllte, LL14 3SG a Pharc Gwledig Tŷ Mawr, LL14 3PE.

A short walk from stops on bus routes 2, 2C, 5, T3.

Paid parking is located at Pontcysyllte Aqueduct Car Park, LL14 3SG and Ty Mawr Country Park, LL14 3PE.

www.traveline.cymru 0871 200 22 33

The Our Picturesque Landscape project is a landscape partnership scheme funded by the National Lottery Heritage Fund that centres on the landscapes of the Dee Valley and the Pontcysyllte Aqueduct and Canal World Heritage Site.

Our Picturesque Landscape

Mae harddwch Dyffryn Dyfrdwy wedi bod yn ysbrydoliaeth i artistiaid, beirda a llenorion ers canrifoedd. Mae'r prosiect yn ceisio cadw a gwella mynediad i'r dirwedd ysbrydoleiddig hon, ac annog cymunedau i ymgysylltu â threfnadaeth gyfoethog yr ardal.

Mae prosiect Ein Tirlun Darluniadwy yn gynllun partneriaeth tirlun ariennir gan Gronfa Trefnadaeth y Loteri Genedlaethol sy'n canolbwyntio ar dirnïau Dyffryn Dyfrdwy a Safle Trefnadaeth y Byd Dyfrbont a Chamlas Pontcysyllte.

Ein Tirlun Darluniadwy

Dee Viaduct: Vale of Llangollen, 1850. George Hawkins lithographer / artist. George Pickenings engraver / artist. Tŷ Mawr ganiald Llyfrgell Genedlaethol Cymru / ardd. By permission of The National Library of Wales.

Mae Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol **Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy** yn cael ei chynabod am ei thirlun darluniadol, copaon dramatig a threfi a phentrefi hanesyddol. Mae'r tirwedd a ddiogelir yn cynnwys 390 km² o rai o gynefinoedd, nodweddion hanesyddol a diwylliannol mwyaf pwysig Cymru.

The Clwydian Range and Dee Valley Area of Outstanding Natural Beauty is recognised for its scenic landscapes, dramatic summits and historic towns and villages. The protected landscape covers 390 km² of some of Wales' most important habitats, historic and cultural features.

Tafenni cerdded 'Cerdded y Darluniadwy': 'Walking the Picturesque' circular walk leaflets:

Mae'r daflen hon wedi'i chynhyrchu gan Brosiect Ein Tirlun Darluniadwy a ariennir gan Gronfa Trefnadaeth y Loteri, gyda chyllid ychwanegol gan Gyfoeth Naturiol Cymru.

This leaflet is produced by the National Lottery Heritage Funded Our Picturesque Landscape Project, with additional funding from Natural Resources Wales.

Er y gwnaethpwyd pob ymdrech i wneud y daflen hon mor fanwl gywir ag sydd bosib, nid yw'r awduron na'r cyhoeddwr yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb am ganlyniadau gwallau. Printiwyd y daflen ar bapur wedi ei ailgylchu.

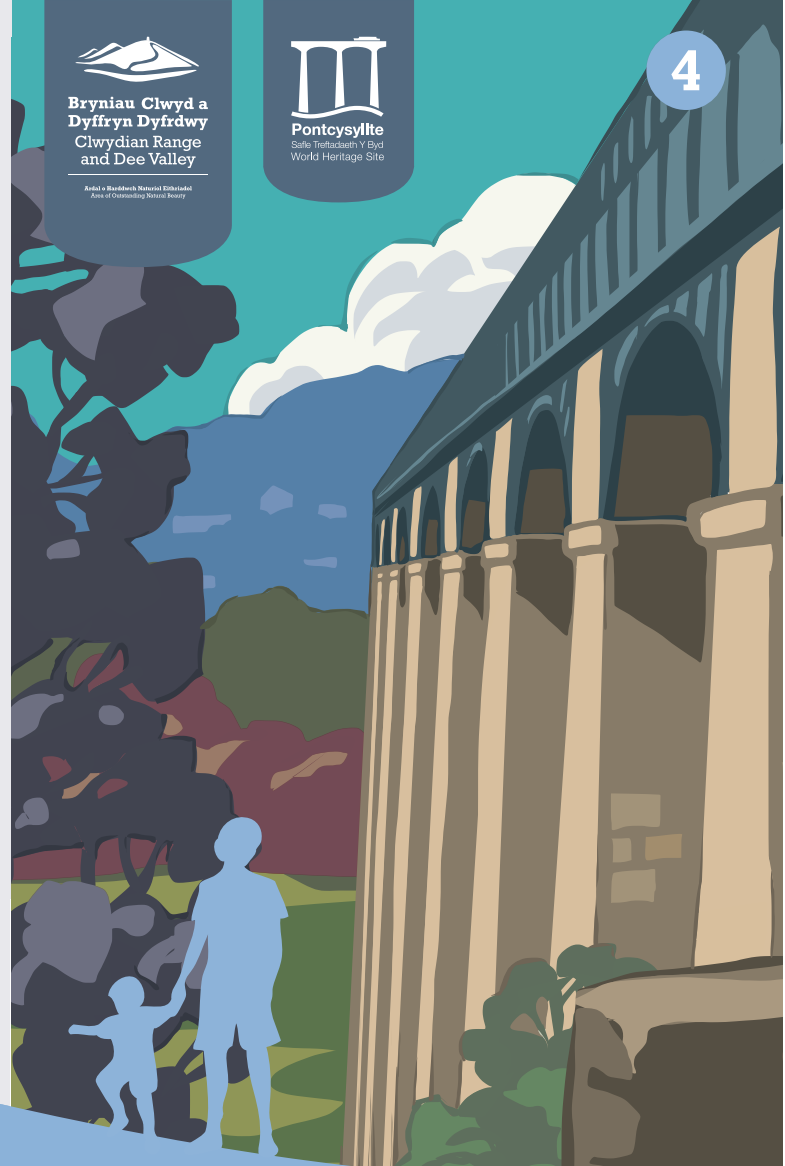
Whilst every effort has been made to make this leaflet as accurate as possible, neither authors nor publishers accept any responsibility for the consequence of errors. This leaflet is printed on recycled paper.

OS Map: 256 Wrexham and Llangollen
A walk following the picturesque River Dee between Pontcysyllte Aqueduct and Cefn Viaduct. The walk takes in outstanding views of the World Heritage Site and Ty Mawr Country Park.
Distance: 2.5 miles / 4km
Approximate duration: 1.5 hours

Includes paved and grass paths, fields and woodland. There are multiple steep and uneven steps on the route and some uphill sections. Wear stout, comfortable footwear and take waterproofs.

Map OS: 256 Wrexham a Llangollen
Mae'n cynnwys lwybrau ar balmenydd a gwair, caeau a choedwigedd. Mae nifer o risiau serth ac annwstadau ar y lwybrau a rhai adranau i fyny allt. Gwisgwch esgidiau cadarn cyfforddus ac ewch â dillad glaw gyda chi.
Hyd bras: Tua 1.5 awr
Pellter: 2.5 milltir / 4 km
Byd a Pharc Gwledig Tŷ Mawr ar y daith hon. mwyhau golgyfeydd godlog o'r Safle Trefnadaeth y rhwng Dyfrbont Pontcysyllte a Thraphont Cefn. Gellir llwbr cerdded o ardal hyfryd Dyffryn Dyfrdwy

Cerdded - Cefn Mawr - Walk

Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy
Clwydian Range and Dee Valley
Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol
Area of Outstanding Natural Beauty

Pontcysyllte
Safle Genedlaethol y Byd
World Heritage Site

4

Cerdded y Darluniadwy O Fwa i Fwa

Walking the Picturesque From Arch to Arch

1 Eiconau Diwydiannol

Roedd yr ardal hon yn ferw o ddiwydiant a gweithgarwch ddiwedd yr 1700au, gyda ffowndriau haearn, gweithfeydd cemegol, pyllau glo a gweithfeydd brics a theils yn cael eu sefydlu'n gyflym. Daeth yr angen i gludo nwyddau'n hawdd ar draws Dyffryn Dyfrdwy yn anghenraid.

Rhodddwyd her beirianyddol i Thomas Telford a William Jessop; adeiladu camlas i dorri ar draws Dyffryn Dyfrdwy mewn modd dramatig. Gyda'i gilydd, fe wnaethant adeiladu y dyfrbont uchaf, fordwyol yn y byd pan gafodd ei hagor yn 1805. Roedd diwydiant cyfoethog yr ardal werth yr ymdrech.

2 Dyfrbont Pontcysyllte

Wedi'i ddisgrifio gan Syr Walter Scott fel ffrwd yn yr awyr, mae'r Dyfrbont yn un o sawl camp beirianyddol sydd yn golygu bod y rhan yma o'r gamlas yn Safle Treftadaeth y Byd.

Roedd defnyddio haearn ar gyfer cafn y gamlas yn ei gwneud yn llawer ysgafnach, ac felly'n rhoi llai o straen ar y pileri cerrig sy'n ei dal i fyny. Cafodd yr haearn a ddefnyddiwyd i greu'r cafn ei fwrw'n lleol yn Ffowndri Plas Kynaston yng Nghefn Mawr.

Ar droed y Dyfrbont, edrychwch ar y gwaith cerrig sy'n ffitio'n hynod o fanwl, felly ychydig o forter oedd ei angen. Dywed bod y mortar yn gymysgedd o galch a gwaed ych i sicrhau cryfder y Dyfrbont.

3 Golygfa Odidog

Cafodd yr arlunydd John Parry ei ysbrydoli gan yr union olygfa hon pan baentiodd Dyfrbont Pontcysyllte yn 1806, ac yn hwyrach cafodd ei ysgythu gan Francis Jukes fel y gwelir yn y llun isod.

Tra rydych chi yma, cadwch lygad allan am hen gamera 'Pwynt Penodol' a chymerwch ran mewn prosiect i ddal y tirweddau newidiol yn Nyffryn Dyfrdwy.

4 Gweddillion Diwydiannol

Wrth ddilyn y llwybr, byddwch yn croesi pont Tref y Nant. Y nant hon oedd yn pweru olwynion melin y diwydiannau cynnar yn ardal Cefn Mawr.

Mae'n bosibl y byddwch yn sylwi ar liw coch rhydlyd yn y dŵr yn yr ardal hon, mwyn haearn yn draenio o'r hen byllau glo sy'n achosi hyn.

5 Tŷ Mawr

O dan Draphont ddramatig Cefn Mawr, mae Parc Gwledig Tŷ Mawr yn darparu'r golygfeydd gorau yn y fro. Gallwch fwynhau golygfeydd o Gastell Dinas Brân yn y pellter neu oedi ger y byrddau picnic i gyfri'r 19 arch ar y Traphont ysblennydd.

6 Traphont Cefn

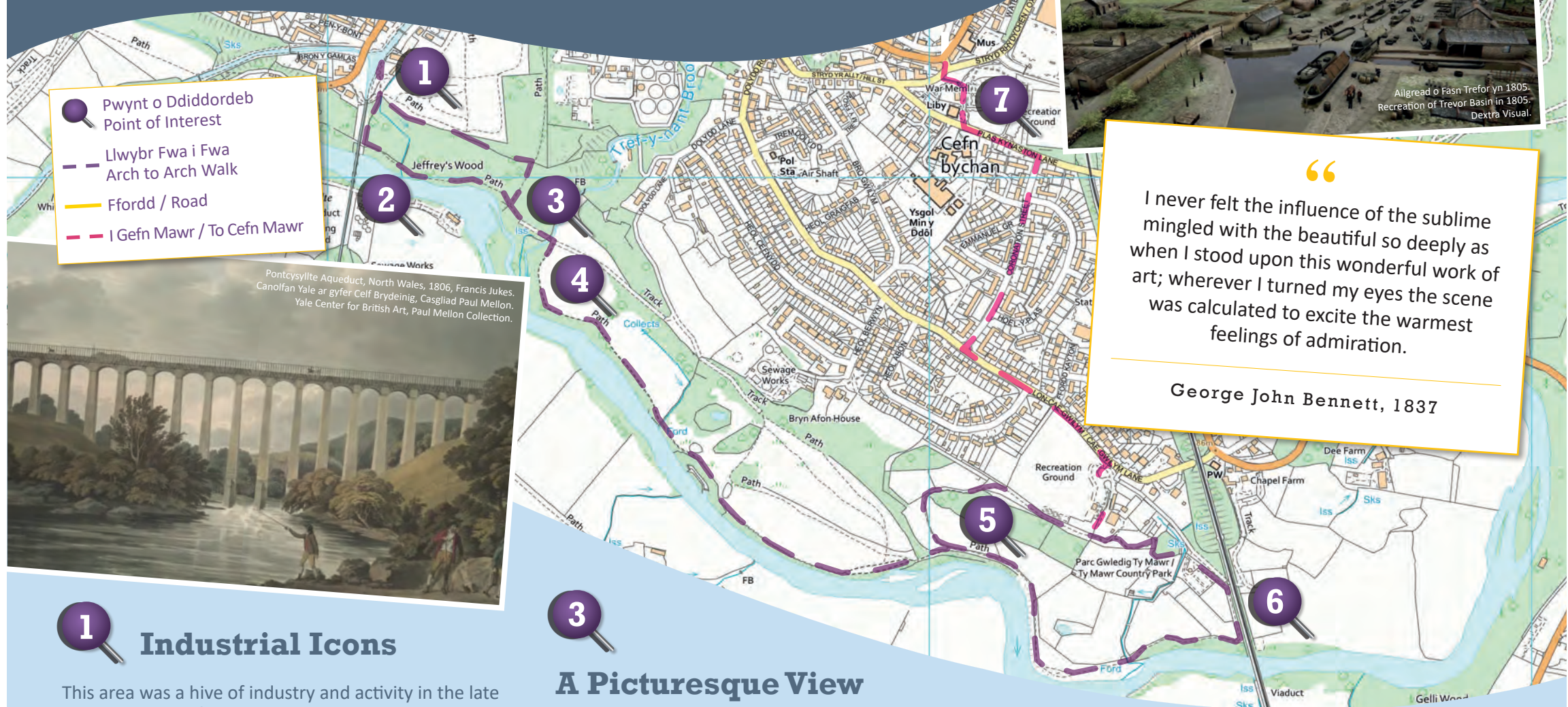
Penderfynodd Henry Robertson bontio'r dirwedd gyda'i Traphont ogoneddus, a adeiladwyd yn defnyddio tywodfaen o chwarel Cefn Mawr. Mae'n gwasanaethu'r llinell o Gaer i'r Amwythig 147 troedfedd uwchben Afon Dyfrdwy.

Bu i'r trê'n cyntaf a groesodd y bont dorri i lawr hanner ffordd dros y bont, roedd yn llawn pwysigion a fu'n sownd yno dros nos.

7 Cefn Mawr

Mae cymeriad y dref hanesyddol hon wedi cael ei siapio gan y diwydiant trwm yn dilyn datblygiad y gamlas. Fel canolfan ar gyfer gweithgarwch y dosbarth gweithiol, roedd sŵn y cnociwr yn torri ar y boreau cynnar gan ddeffro pobl i fynd i'w gwaith. Yn y dyddiau hynny, byddai methu'r galwad i ddeffro'n golygu methu diwrnod o waith a diwrnod o gyflog.

Roedd y dramffordd yn rhedeg ar hyd y brif stryd, a oedd yn cario cerrig o'r chwareli yn Rhosymedre er mwyn adeiladu'r Dyfrbont. Mae modd gweld rhannau o lwybr y dramffordd hon.

1 Industrial Icons

This area was a hive of industry and activity in the late 1700s, with iron foundries, chemical works, coal mines and brick and tile works quickly being established. The need for goods to be easily transported across the Dee Valley became a necessity.

Thomas Telford and William Jessop were tasked with a huge engineering challenge; to build a canal to cut dramatically across the Dee Valley. Together, they built the tallest, navigable aqueduct in the world when it opened in 1805. The rich industry of the area made the engineering challenge so worthwhile.

2 Pontcysyllte Aqueduct

Described by Sir Walter Scott as the 'stream in the sky', the Aqueduct is one of the many feats of engineering that make this section of canal a World Heritage Site.

Using iron for the canal trough made it much lighter, putting less strain on the stone piers holding it. The iron used to make the trough was cast locally at Plas Kynaston Foundry in Cefn Mawr.

At the foot of the Aqueduct look closely at the fine stonework. The stone is so closely fitting it required very little mortar. The mortar is said to be a mixture of lime and ox blood to give the Aqueduct it's strength.

3 A Picturesque View

Artist John Parry was inspired by this very view as he painted the Pontcysyllte Aqueduct in 1806, later engraved by Francis Jukes as seen in the image above.

While you're here, look out for the antique style 'Fixed Point' camera and participate in a project to capture the changing landscapes of the Dee Valley.

4 Industrial Remains

As you follow the trail you will cross the bridge over Trefnant Brook. This stream formally powered the mill wheels for much of the early industry around Cefn Mawr. You may notice the rusty colour of the ground water in this area, caused by iron ore draining from the old coal mines.

5 Tŷ Mawr

Picturesquely situated beneath the dramatic Cefn Viaduct, Tŷ Mawr Country Park provides some of the best scenery around. Enjoy the view of Castell Dinas Brân in the distance or pause by the picnic benches and take in the view of the Viaduct and its 19 arches.

6 Cefn Viaduct

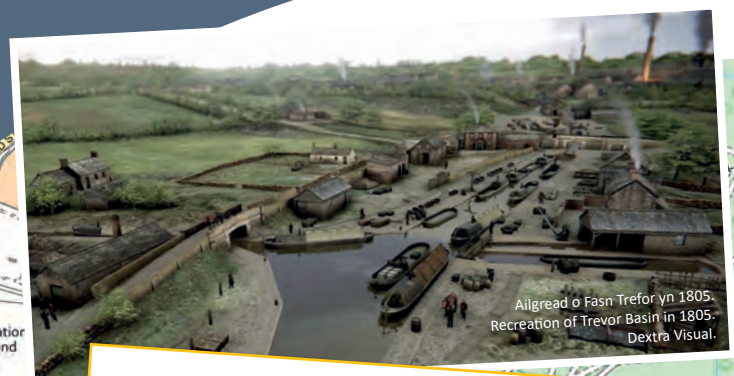
Henry Robertson bridged the landscape with his elegant Viaduct, built using locally quarried Cefn Mawr sandstone. It carries the Chester to Shrewsbury line 147 feet above the River Dee.

The first train to cross the bridge broke down half way across, it was full of dignitaries who were stranded there overnight.

7 Cefn Mawr

The character of this historic town was shaped by the heavy industry that followed the development of the canal. As a hub of working class activity, early morning sounds consisted of the 'tapper-up' man as he raised people for their work. In those days missing getting up meant missing a day's work and a day's pay.

Behind the main street ran the tramway, which carried stone from the quarries in Rhosymedre for the building of the Aqueduct. In parts, the route of this tramway can still be seen.

"I never felt the influence of the sublime mingled with the beautiful so deeply as when I stood upon this wonderful work of art; wherever I turned my eyes the scene was calculated to excite the warmest feelings of admiration.

George John Bennett, 1837